

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annales Episcoporum Slesvicensium

Cypræus, Johann Adolph

Coloniæ Agrippinæ, 1634

Capvt I. Christianvs I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64615)

HISTORIAE SLESVI- censis

LIBER TERTIVS.

C A P V T I.

CHRIſTIANVS I. Cognomine Diues Rex Danie
 94. An. Chriſti 1449. Norvvegia Anno Chriſti 1450.
 & Suecia poſt Carolum profugum cum arario regni Anno
 Chriſti 1457: qua tamen paulo poſt Anno Chriſti 1469. ab
 ipſo deſciuit. Dux Sleſuici & Holfatia, &c. Natus anno Chri-
 ſti 1426. Holfatia Comitatum per pactum & liberam ceſſio-
 nem ad ſe delatum Anno 1460. in Ducatum tranſmutari,
 vt & Dithmarſia Feudum in peregrinatione Romana à Fri-
 derico Tertio Imperatore obtinuit Anno Chriſti 1474: nec
 non Ducatus Sleſuiceniſis in Adolpho expirans Feudum, cum
 Regno Danie conſolidauit. Academiam Hafnienſem funda-
 uit Anno Chriſti 1478. Viduam Chriſtophori Regis Danie
 Dorotheam, Marchionis Brandeburgici Hans (cuius fra-
 ter Albertus Achilles Germanicus cognominatus) filiam in
 vxorem duxit Anno Chriſti 1450. qua obiit Anno Chriſti
 1495. Ille autem rebus humanis exceſſit Anno Chriſti 1481.
 21. Maÿ. Roſchildia ſepultus. Liberi huius fuerunt Fride-
 ricus Rex Danie &c. (de quo poſtea) Margareta Iacobo
 Tertio Regi Scotia nupta Anno Chriſti 1469. Olaus natus
 Anno Chriſti 1449. qui mox expirauit, Roſchildia ſepultus,
 & Iohannes Rex Danie. &c. (de quo poſtea)

ERIC'O Danorum Rege vitæ huius munere
 perfuncto, cum absque liberis ac hæredibus
 discessisset, Proceres ac Senatores Regni Da-
 niæ, Adolpho Duci Slesuicensi, Regni Daniæ
 Vafallo, vnanimi consensu, Regni imperium ac admi-
 nistrationem deferunt. Qui ex vna parte, Regni o-
 nera ac molestias, ex altera parte virium suarum im-
 becillitatem, ingrauescentisq̃ue iam ætatis tædium ac
 difficultatem secum expendens, sceptrum imperij de-
 latum honestè & modestè deprecatur ac abnuit. Vt
 autem nihilominus honestæ eorum petitioni ac desi-
 derio aliquo modo satisfaceret, ac Regno Daniæ, Ca-
 pite ac Governatore iam destituto ac orbato, optimū
 Regē prouideret ac circumspiceret, sororis suæ Hed-
 vvigis, ac Theodori Comitis Oldenburgensis filium à
 se educatum, Christianum, cuius ingenium ac indo-
 lem, eximiasque ac præclaras virtutes iam dudum sa-
 tis cognititas ac perspectas habebat, de meliori nota
 illis commendauit & prædicauit. Huius itaque Adol-
 phi commendatione, nec non Heroicarum ac præ-
 stantissimarum Christiani virtutum, Animi celsitu-
 dinis, rerum gerendarum peritiæ ac experientiæ, se-
 ueritatis morum ac disciplinæ, cum summa animi
 moderatione ac clementia coniunctæ consideratio-
 ne ac intuitu commoti, præfatum *Christianum Ol-
 denburgensem & Delmenhorstæ Comitem*, vnanimi
 suffragiorum consensu Regem crearunt & elege-
 runt. Qui simul ac Regni honore ac munere est
 potitus, initio statim suæ dominationis talem se
 præstitit, vt & Adolphi commendationi, & om-
 nium spei & expectationi abundè satisfaceret ac
 responderet. Nam insignem se esse CHRISTIA-
 NYM & Nomine & re ipsa clarissimè demonstrauit.
 Chri-

Christum enim, cui primum Nomen in Baptismo dedit, toto corde & anima dilexit, eiusque in his terris Vicarium, Romanum Pontificem, cui animarum salus & Ecclesiarum gubernatio à Christo commissa, nec non Episcopos Regni debito honore ac veneratione est prosecutus: Ecclesiæ multa benè fecit, vitamque vero Christiano dignam, ac tanta Maiestate decoram in his terris transegit. Cumq; vita Christianorum ita comparatum sit, vt quamdiu in his terris militemus, cuiusuis generis cruci, calamitatibus, aduersitatibus, bello ac turbis obnoxij simus, eandem quoque sortem ac fortunam Rex Christianus abundè expertus est. Coronam Sueciæ, fœdere ac pacto Regina Margareta ætate sancito ac confirmato, sibi debitam, cum summo labore ac difficultate est adeptus, multis ex Suecis Exterorum Dominationem ac Principatum iam pridem pertæsis, eam ipsi summo opere inuidentibus, dubiamq; ac ambiguam facientibus, Carolo quoq; Canuti filio eã affectante ac ambiente. Varijs ac multiplicibus huiusmodi impedimentis ac difficultatibus interuenientibus, summo opere ac labore Coronam adeptus est. Qua tandem obtenta, ægrius adhuc longe q; difficilius illi fuit, eandem retinere ac conseruare, Suecis subindè rebellantibus, quos bello subigere ac compescere, necessitate, inuita quamuis voluntate, coactus fuit. Ita Christiani huius Regnum ac imperium maxima ex parte valdè turbulentum ac inquietum fuit. Quas tamen molestias ac turbas quætu admodum, tranquillius, & optatus exitus tandem excepit ac consecutus est: ita vt tandem bellorum pertæsus, totum se pietatis studio deuouerit & consecrauerit, cuius amore ac desiderio Christianus Rex tantoperè flagrauit: vt anno 1474. longum ac difficile iter Romam versus, Summi Pon-

tificis Romani, Sixti IV. Vicarij Christi & Capituli Ecclesiæ, ante suum ex hac vita discessum visendi ac colloquendi gratia, læto ac hilari animo suscepit ac confecerit. Quò cum ventum, à prædicto D. Pontifice honorificentissimè exceptus & habitus, rosaq; aurea donatus ac decoratus fuit. Roma vltius in Terram Sanctam pietatis ac deuotionis studio proficisci decreuerat, sed consilium certis ac vrgentibus de causis postea mutauit, & Romæ hospitale vel Xenodochium sancti Spiritus in Saxonia non procul à Palatio & Ecclesia Diui Petri ædificauit. In itinere autem Romam versus, Christianus Primus simul quoq; Fridericum tertium Imperatorem, Rotenburgi tunc temporis commorantem, in salutatum præterire noluit, à quo summo honore perquam honorificentissimè exceptus, noua q; insuper Dignitate, ac Priuilegiorum donatione, auctus ac ornatus fuit. Dithmarsicam enim Gentem, hæctenus rebellem, seditiosam, libertate gaudentem, nulliusq; ferè Imperium ac Iurisdictionem agnoscentem, eius imperio ac potestati omnimodò ac plenariè subiecit, Holsatiæ quoq; nec non Stormariæ & Dithmarsicæ Comitatum, nouo Ducatus titulo ac honore donauit ac decorauit: literisq; solennibus hanc donationem sanciuit & confirmauit. Atque ita Rex Christianus vtroque Capite Ecclesiæ & Mundi, peramanter ac honorificè in itinere ac peregrinatione sua Romam versus, inuiso ac salutato, saluus ac incolumis domum reuertitur.

De his Reuerendus Pater, Abrahamus Bzouius in Continuatione Annal. Ecclesiast. Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini Cæsaris Baronij. S. R. E. Cardinalis &c. in Ann. 1474. sic inquit: *Venit eodem anno ad Festa Paschatis Romam Christiernus Rex Dacarum, eum summis honoribus Cardinales exceperunt. Turba omnis*
Curia-

Curialis egressa est ei obviam: Patres ad portam congressi medium illum per Urbem ad Basilicam S. Petri, inde ad Pontificem perduxerunt, iuri dicundo tunc publicè præsentem. Religio summa in summo Rege enituit. Procubuit in genua ante illius pedes, nec ante se eleuari est passus, quam sermonibus suis esset responsum. Redunt in cubiculum Sixto, exeuntq; ad Divina sacra Hebdomada dierum, gremialia eius semper portavit. Lauanti manus peluim sustinuit. Inter duos primos Cardinales sessum receptus, non prius sedere, nec prius tegi voluit, quam vtrumque ab utroq; factum esset &c. Papiensem alterum ex duobus illi assidentem rogari per Interpretem fecit, vt paterentur post omnes Cardinales ad osculum crucis eum ascendere. Erat enim hac dies Parasceue: cum ille rogaret cur ita deposceret. Vt habeatur inquit iustus honos summo Senatui. Plura huiusmodi illo solo triduo sacrosancto ab eo præstita Apostolica sedi, in quibus Trium Magnorum Regnorum Rex, à Septentrionibus veniens, Italis & reliquis, quo animo esse in summum Sacerdotium debeant, exemplo suo edocuit. Papiens. epist. 556. Hæc ibi.

Huius quoq; Christiani primi Regis Daniæ tempore, Ducatus Holsatiæ, sine vlla contentione, bellicis motibus, ac sanguinis profusione Anno 1460. Regno Daniæ annexus & subiectus fuit. Idque longè antè, cura Adolphi adhuc in viuis existentis, ac de hoc negotio cum Nobilitate, cæterisque Holsatiæ ordinibus agitantis ac transigentis, ita decretum ac constitutum erat, qui suo consilio author fuit, vt se è viuis sublato, Christianum Daniæ Regem, cui (vt nonnullis placet,) Ducatus Slesuicensis veluti directo Domino, ex iure Feudi competeret, pro Holsatiæ etiã Domino reciperent ac cognoscerent, suamq; hac de re voluntatem ac consensum literis publicis ac solennibus firmarent ac profiterentur. Peperit hæc res
initio

initio nonnihil dissidij, animorumq; diuortij, præcipuè inter Nobiles Holsatiæ: quibusdam Comitum Schovvenburgensium partibus studentibus: nonnullis è contrario Regi fauentibus ac patrocinantibus. Ex parte Schovvenburgensium, qui intercesserunt electioni Regis, fuit imprimis Henricus Pogvvisch cum suis consortibus: qui tam iure agnationis, quam fœderum ac pactorum inter illos initorum ratione ac firmitate, Ducatum Holsatiæ ad Comites Schovvenburgenses, tanquam proximos masculæ ac virilis stirpis agnatos, ac sexto gradu à communi stipite distantes, iure meritoque pertinere existimabant. Urgebant præterea transactiones & pacta, olim vtrunque inita, sancita, ac confirmata, quibus, post Adolphi Wagriæ Domini postremi beatum ex hac vita discessum, inter agnatos Nicolaum Comitem Holsatiæ, & ex Fratre Nepotes, Gerhardum Ducem Slesuicensem, Albertum & Henricum Fratres, Henrici Ferrei filios ab vna, & Ottonem Comitem Schovvenburgensem, & Adolphum, ac Wilhelmum, ab altera parte ita conuentum & transactum: vt Ottoni & ipsius filijs, non solum omnia sua prædia, ædificia, ac possessiones, quæ in & circa urbem Schovburgensem haberent ac possiderent, ac Insulas Albi adiacentes, & Billæ pratium, & Nilandiam ad Albim, & Curiam Adolphi Wagriæ ex aduersum cœmiterij D. Nicolai, in vrbe Hamburgensi sitam, & 8000. marcas Holsati legant ac relinquunt, verum insuper se inuicem ad mutuam vnionem, defensionem, sui ac hæredum successionem, in suis Ditionibus, ac bonis Feudalibus non alienandis, firmiter obligant ac deuinciunt.

Contra vero Nobilissima & Vetustissima Rantzo-
uianorum familia, è qua tunc temporis vixit Dethleuus

Ran-

Rantzovv Dominus in Neuersdorp, Ecclesiæ Lubecensis Canonikus, qui Kalend. Febr. anno 1465. obiens, cum Patre suo Henrico milite anno 1464. 5. Martij defuncto, Lubecæ in summa eade sepultus est, è qua Generosissima ac Antiquissima familia adhuc præter alios nobilissimos Viros eiusdem familie superest Dethleuus Rantzovv Eques, propter Generis Nobilitatem, personæ gravitatem, officij Authoritatem, rerumq; gerendarum vsus & experientiam totius Nobilitatis Holsaticæ illustre Decus ac Patriæ ornamentum, Regis Daniæ Christiani IV. Consiliarius, & Præfectus in Steinborg, & c.) in publicum consulentes, Regis partes defendendas suscipiunt, secumq; expendunt, quod nimirum hæc intima ac arctissima vtriusque Ducatus Slesuicensis & Holsatiæ cum potentissimo Regno Daniæ Vnio & coniunctio, & Regno & Ducatibus firmam ac constantem pacem & concordiam, clientibus quoque & subditis maxima commoda summamq; vtilitatem allatura esset: ex aduersum autem magno cum periculo ac detrimento vnus ab altero auulsionem ac separationem coniunctam esse: simulque sibi in memoriam reuocant, quam grauissimorum ac acerrimorum bellorum, hæc diuulsio ac separatio, olim causa ac fomes extiterit. Quibus incommodis hac vna via præueniri posse existimabant, vt Regnum Daniæ ac Ducatus Holsatiæ, quæ hæctenus diuulsa ac separata fuerant, amicè consociarentur atque vnirentur: atque vnus Imperio subiecta, vnus capite, consilio, ac iudicio gubernarentur ac administrarentur. His rebus itaq; diu multumq; vtrinque agitatis, tandem interueniente arbitrio ac moderatione Arnolphi Episcopi Lubecensis, requisitis simul & adhibitis vicinarum Urbium Lubecæ & Hamburgi legatis, Oldesloi conuentus instituitur, ibidemque post longam ac diutinam deliberationem totum hoc negotium inter partes dissi-

diffidentes ita placidè & amicè compositum ac transactum fuit: vt Otto Comes Schouvenburgensis, quoniam ita salutis & incolumitati Regni ac Ducatum expedire videret, spontè ac voluntariè omni iure suo, quod in Ducatu Holsatiæ sese habere existimaret, omninò cederet, ac Regi traderet ac concederet: Rex vicissim pro huiusmodi liberrima ac spontanea iuris ac Priuilegiorum cessione, syngraphum de 41500. aureis Rhenensibus certis terminis persolucendis manu sua subscriptum, sigilloque Regio munitum ac confirmatum iterum traderet. Id quod vtrinque factum: Cessionisque literas Solennes, ac renunciationis omnis Iuris ac Priuilegiorum in Ducatu Holsatiæ super hoc negotio confectas, Otto Comes Schouvenburgensis cum filijs subscribunt, Sigillorumque appensione confirmant.

Rebus hisce ita compositis, tandem Anno 1460. post mortem Adolphi, Dani & Holsati Fidem ac Iurandum Christiano Primo Regi Danorum dederunt, quibus vicissim Christianus Primus, antiqua Iura, Priuilegia, Statuta ac Consuetudines literis solennibus confirmat, & inter cætera sanctè promittit. *Nunquam se in scijs ac inconsultis vtriusque Prouinciæ proceribus ac statibus arma capturum, aut expeditionem quouam suscepturum esse: singulis quoque annis, stato tempore, adhibitis in consilium Proceribus, ac constitutis Consiliariis se comitia habiturum ac indicturum esse, in Holsatia Bornhouedæ, in Ducatu vero Slesuicensi Vrnehouedæ: vbi cause Nobilium, reliquaque negotia, salutem ac incolumitatem harum regionum spectantia, cognosci ac tractari debeant: Feuda, officiaque publica tam Ecclesiastica quam Politica Nulli Exterorum aut Alienigenarum, sed eorum Præfecturam ac administrationem solis Incolis ac Indigenis se daturum ac commissurum esse, solo tamen Cancellario & scribis*

bis exceptis: nullos Praefectos ac Satrapas se arcibus suis praefecturum aut dimissurum esse, nisi Procerum & Consiliariorum Prouincialium consilio ac consensu. Regem peregrè abeuntem Episcopo Slesuicensi ac Lubecensi, & quinque ex Ducatu Slesuicensi & Holsatia delectis, publicam omnium rerum curam ac administrationem commissurum esse, qui eius vicem obeant. Neque coniugi suæ, nec ullis exteris aut incolis, nisi consentiente ac approbante Senatorum consilio, vlla prædia, bona, ac facultates daturum aut concessurum: Nullam monetam aut monetæ præcium statuturum aliud, quam Lubecæ ac Hamburgi vsurparetur aut reciperetur: si Regi, illiusue posteris vnus tantummodo filius superstes fuerit, qui Rex Danie futurus: tunc Holsatiæ ac Slesuicensibus Proceribus ac incolis integrum ac liberum permitti, illum Ducem Slesuicensem & Comitem Holsatiæ eligere. Electus omnes hosce articulos & Priuilegia à Christiano concessa sancita & confirmata, ipse etiam de integro confirmare, augere, & Iurisiurandi Religione se illa integra ac inuiolata conseruaturum, spondebit ac sanctè pollicebitur, idq; polliceri tenebitur. Quod si facere recusauerit, liberum illis erit & permissum, alium ex proximis illius Agnatis Dominum eligere & creare. Hos articulos ita literis consignatos Rex Christianus pro se ac successoribus Kilonia obsignauit.

Hic Christianus primus confirmauit quoque Priuilegia Episcopis Slesuicensibus data Anno 1460. vt ex literis super ea re confectis patet.

Placet hic subijcere Epitaphium Dethleui Rantzovv, quod vetustate corruptum Henricus Rantzovv Regius in Holsatia Legatus instaurauit. Anno Domini 1575. ætatis 50.

Ordinis est sacri Dethleuus adeptus honorem,

Qui sua de Canonum nomina iure tenet.

Quæ colitur pulcra templum Cathedrale Lubecæ,

Quæq; frequens largas ara ministrat opes.

Hic

Hic sua tranquille traduxerat oia vita,
 Consilio prestans, ingenijq; bonis.
 Sæua trucidis genitor tractauerat arma Gradui,
 Henricus celebri nomine vectus Eques.
 Cum Patre iam dormit socia Dethleuus in vrna,
 Qua sacra Baptismi sacra replentur aqua.

 C A P V T II.

A sene Niclao fasces deposcere cœpit
 Cum mitra Helricus, flamen vt esse queat.
 Omnia huic aqua spondens se lance daturum,
 Fluxa senem cogit postea flere fides.

HAc tempestate Anno 1477. Vir Nobilissimus Helricus von der Wisch / Episcopus Slesuicensis creatus ac designatus est, (ex qua Nobilissima ac Antiquissima in Holsatia Familia von der Wisch / præter alios strenuos ac insignes Viros eiusdem Generis ac Familiae adhuc in viuis superest, Georgius von der Wisch Vir magni Consilij, ac rerum gerendarum peritissimus : Illustrissimi Principis Slesuici & Holsatiae, &c. Domini Friderici, Domini mei Clementissimi Consiliarius summus atque intimus, Præfectus Aulae ac Diocesis Gottorpiensis, vnus ex reliquis meis olim Paræcis Viris Nobilissimis ac Strenuis, Aulae Officialibus ac Ministris, mei ante hac, & vt spero de hinc amantissimus, & me meisq; præclare meritis : cui vicissim, vt & omnibus conterraneis meis dilectissimis, exemplo popularis nostri Episcopi huius Slesuicensis Helrici von der Wisch, hominis Antiqua Religione ac Holsatica Fide, itidem antiqua ac auita Religionis ardens studium ac desiderium, Spiritus sancti